

¿Volen coneixe a l' any nou?
Mírinlo: ja surt del ou.

LA CAIXA DELS SOLDATS

	Pessetas
Existència a 26 de Desembre últim.....	3,511'57
Venut lo N.º 91, edició de luxe & Un procurador de Figueras.....	15
Total.	3,526'57
Socorro al soldat <i>Fernando González Corella</i> , del regiment de Cuba: pateix de febre y del pit.—Viu: Carrer del Tigre, 8, 3.ª, 3.ª.....	
	25
Socorro al soldat <i>Francisco Pérez Almorin</i> , del 5.º regiment d' Artilleria. Ferit del braç dret en l'acció de Cuatro Caminos (Prov. de Santa Clara).—Viu: Carrer Arch del Teatro, 41, 4.ª.....	25
	50
Existència avuy.....	3,476'57

ADJUDICACIÓ

DELS DIBUIXOS DEL «NÚMERO EXTRAORDINARI»

Premis

- 1.º Dibuix de *J. Blanco Coris*, N.º 69—D. Andreu Basté.
- 2.º » de *Mariano Foix*, N.º 35—D. Jaume Buxó.
- 3.º » de *R. Fradera*, N.º 02—D. Carlos Pellicer.
- 4.º » de *F. Gómez Soler*, N.º 64—Sr. Prat.
- 5.º » de *Apeles Mestres*, N.º 09—D. Evaristo Larra-mendi.
- 6.º » de *D. R. Miró*, N.º 28—D. Ciriach Marull (Girona).
- 7.º » de *D. M. Moliné*, N.º 11—Anuari Riera.
- 8.º » de *D. J. Lluís Pellicer*, N.º 76—D. Joseph de Carull.
- 9.º » de *D. J. Pellicer Monseny*, N.º 22—D. Joseph Pau Rivas.

L'adjudicació s'ha efectuat ab subjecció estricta a las bases anunciadas. Per l'otorgació dels premis 7 y 8 y del 9 ens hém atingut als números del sorteig de la Loteria nacional, que perteneix a una mateixa categoria, van sortir primer de l'urna, segons datos oficials que tenim a la vista.

Las personas favorecidas poden passar a la Llibreria de López, Rambla del Mitj, 20 a recollir lo dibuix degudament enquadrat que 'ls ha correspost. posant de manifest 'l número que 'ls ha correspost.

SALMERÓN A CATALUNYA

AREM trobarlo 'l dia de la seva arribada en lo carrer de Fontanella y sols tinguerem ocasió de saludarlo y d'escoltar de sa boca curtas paraulas, empero las suficientes pera comprendre las preocupacions de que 'l venerable apóstol de la causa republicana se sent avuy dominat.

Estém atravessant, en efecte, moments crítics pera la patria,

y sería fins un crim que una forsa tan considerable com la que representa la opinió republicana a Espanya no prenguéss las posicions ventajosas que li corresponen, pe a terciar activa y resoltament en los pavorosos conflictos que van avehinantse a pas de gegant, amensadors de tragars'ho tot: las conquistas democráticas y la dignitat y l'honra de la nació.

La patria y 'ls austers debers de servirla desinteresadament han de constituhir l'ideal viu y lluminós de tot ciudadá que 's precíhi de professar las ideas republicanas, y no será digne de dirse republicá, qui en los actuals moments no sá'piga prescindir de interessos de grupo y de las ambicions petites y mesquinas de jefatura alta ó baixa, central, provincial ó local; y sobre tot qui no sá'piga ofegar de una vegada tot antagonisme causa de divisió, tota divisió engendradora de la inercia y la impotencia.

L' hora ha arribat de tancar ab pany y clau tots los programas, que sols servíen pera divagar en l'esfera purament doctrinal, avuy que lo que 's necessita no son doctrinas mes ó menos ben perfiladas, sino fets, actes y resolucions. La inteligencia ha de abstenirse de tot lo que sigan abstraccions pera posarse al servey exclusiu de una voluntat ferma y decidida.

Hem perdut mes de vint anys calculant quina sería la millor organizació que podria donarse a la futura República, y no 'ns hem cuidat de procurar lo seu adveniment. Hem discutit molt sobre quins havian de ser los medis mes eficassos per obtenirla y no 'n hem empleat cap ab la deguda resolució, ab la necessaria energia, ab aquella tenacitat y constancia que responen del éxit de las bo as causas. Ens hem cansat de tot; dels procediments legals y dels procediments revolucionaris. May units ben bé per emplear els uns ó per arrostrar todas las conseqüencias dels altres, hem anat perdent lo temps y desperdiciant todas las ocasions propicias sense fer un treball práctic y utilizable.

Junt ab los programas han de abatres també las diverses banderas que tremola cada fracció ó fraccioneta. La verdadera forsa del partit republicá no radica pas en aquest joch de cassinos y de comités batejats ab cent denominacions distintas y organisa's generalment al istil de las camarillas monárquicas ó pantorrillescas; no radica, no, en tots aquests grupets gelosos de conservar sa personalitat propia, que tant prompte s'aproximan, com se separan, sense may confondres, segons siguin las necessitats ó las petites ambicions del moment. La verdadera forsa republicana se troba en lo poble, en los ciudadans desinteressats, en los que no aspirant a cap ventatja de carácter personal, fá temps qu'esperan un cor que esbati mi ab lo seu, una inteligencia que 'ls compregui y una veu que 'ls guíhi.

Per aixó celebrém ab tota l'ánima l'acte que ha realisat lo Sr. Salmerón, ab lo seu viatge a Catalunya. Feya temps qu'esperavam que una eminenca republicana prenguéss una semblant iniciativa. No crech que l'ilustre ex-president de la República espanyola s'arrepen-teixi may de haverla tinguda. L'éxit que ha alcan-sat a Girona deu alentar-lo y creyém que l'alendará a prosseguir una campanya avuy mes que may de absoluta é imprescindible necessitat.

Si sobre Barcelona no pesen-in circumstancias tristas y escepcionals com las que dimanan del estat de siti que 'l govern prolonga pel compte que li té parat lo vol de la primera ciutat republicana d'Espanya, aquí mes que a Girona encare, hauría trobat de nou lo Sr. Salmerón, milers de ciudadans plens de avidés pera recullir de sos llabis los accents de la sinceritat y del bon sentit y pera veure clarament iluminats per la seva poderosa inteligencia los nous camins que ha d'empendre la massa republicana, al objecte de ser útil a la patria, cada dia mes necessita a de una solució que representi la pau, la prosperitat y l'honra de la nació.

Y no sols lo Sr. Salmerón, sino tots los homes de significació que havent format una unió fins ara esteril, vulgan per últim decidirse a constituhir una unitat fecunda, inspirada per damunt de tot en lo patriotisme, trobarán avuy aquí y a tota Espanya lo concurs entusiasta del partit republicá en massa y ab ell las simpatis y l'apoyo de l'opinió pública cada dia mes convensuda de que per la nació espanyola no hi ha salvació possible dintre del actual ordre de cosas.

Precisament tot lo treball que nosaltres fins ara hem deixat de fer, l'han fet de sobra, desgraciadament en forma negativa, los partits polítics de la restauració. Ells ab los seus errors, ab las sevas imprevisiones, ab las sevas immoralitats, ab los seus despilfarros, ab los seus atropellos a la llei, ab lo seu desconeixement de la justicia, ab lo seu feudalisme vinculat en una política desaprensiva y descastada; ells conduhint a la nació a la ruina y al escolament; ells no sabent prevenir las dos guerras que 'ns dessangran y 'ns empobreixen, ni trobant medis per acabar las decorosamente ja siga ab los recursos immensos que 'l país els ha proporcionat sense regateig, ja siga ab medis polítics apropiats a uns casos tan graves; ells sempre vacilants y tornacissos, sempre humils y complasents ab els que majors agravis han inferit a la dignitat de la nació; ells sempre inclinats a ofegar las patrióticas expansionis populars; ells que ni en sol moment han pogut ni sapigut col·locarse a l'altura de las circumstancias; ells més que ningú ha treballat per crear aqueixa necessitat imperiosa que avuy se sent de las solucions republicanas.

La opinió imparcial així ho aprécia. Hi ha algo en l'ordre de cosas pròxim a derrumbarse que flaqueja, que no té consistencia, que no pot resistir los embats tremendos de las presents atzarosas circumstancias: hi ha algo que s'oposa per sa mateixa íntima naturalesa a que s'arbitrin y s'plantejin las bonas solucions salvadoras; algo, com un cos extrany, que perpetúa la maldia de la nació, posant-la en l'alternativa d'expelir-lo ó de morir.

Unicament la República pot parlar als cubans de autonomia, baix la fé de que será practicada, perquè l'autonomia es una solució natural republicana. Unicament la República pot simplificar l'acertada solució del problema de Filipinas suprimint en aquellas islas la influencia omnímoda del element monástich, causa determinant de la perturbació que allí s'ha desencadenat ab tan terrible furia, perquè la República s' basa en lo progrés pacífich de las ideas y dels interessos y no en los abusos de la superstició y del fanatisme religiós que per sistema y per conveniencia propia no fá més que

CARTAS

preguem tots per un soldat
qu' al morir lluny de la patria
en ella estava pensant.

«Mare, 'ls qu' estém a la Trocha vivim com lo peix a mar; cor que vols, cor que desitjas, gras potatxo, poch treball, a dojo 'l rom y la canya y 'ls cigarros de deu rals. Si sentiu a dir qu' a Cuba los soldats moren de fam, que passan tantas maluras... no ho creguen ara ni may.»

«Quin país tan hermós, mare, quin cel més pur y més blan! Solament lo cel de Roda ab ell se pot comparar. Heu de saber que 'ls negritos son uns tipos molt trempats: Panchito, de donde vienes?... Panchito, a donde te vas?... Y responen nfanosos ab nn tó de mel-rosat: vengo de donde se viene, ó voy a donde se va.... Si 'ls pintan traydors é hipócritas, no ho creguen ara ni may.»

«Mare, estich en un potrero per més que no hi ha caballs; tinch salut y estich alegre gracia a Deu, per ara y tant.

He rebut la vostra carta ab dos mesos de retrás y veig qu' esteu los de casa perfectament bons y sans. La guerra, diu que va a menos y, si no hi ha novedat, dintre poch a la península podré tornar, si a Deu plau que sia cosa molt llarga, no ho creguen ara ni may.»

«La guerra... psé... poca cosa: quatre tiros... mal contats, quatre bots a la manigua y... pare V. de contar. Avuy mateix un tremendo intentá forsar lo pas ab dotze mil perdularis negres tots com un pecat: mes, als crits de viva España! y ¡al machete! com un llamp va donar la bruta esquena aquell aixam de cobarts... Si 'ns ho contan d' altre modo, no ho creguen ara ni may.»

«Mare, estich molt bo Nou días som estat al hospital; patia de calenturas, que vol dir febres. Suhant un xiquet y bevent canya he trobat remey al mal.

La guerra, va molt de baixa y aviat s' acabarà: los uns diuen que si dura tot lo més fins a cap d' any ja farà prou; altres diuen que no durará pas tant; en fi, mare, jo voldria que fos d' avuy a demá

per torná al moment a Espanya y viure al vostre costat.

Recados a la Marieta, y diguenli trobo estrany que no 'm respongui a las dúas cartas que ja li he enviat; de romansos ni d' excusas, que no 'n gastí ara ni nay.»

«Jo, bo per ara. Desitjo que tingueu salut cabal y saber que tal compleixen ab vos, mare, 'ls meus germans: si en Joseph treballa forsa, si us dona tot lo seu guany, si es a Torelló la noya, en Miquel si fa bondat y vos... si esteu ab sossego; mare, diguemho si us plan. La guerra en aquesta isla va seguint si fá ó no fá... als que diuen qu' empitjora no 'ls creguen ara ni may.»

«Mare, crech saben be massa qu' en Joseph, lo meu germá, será cridat a las filas bon xich avans de cap d' any. Vos soa viuda per desgracia, lo petit no té l' edat y convé que 'l secretari miri las lleys com están a fi de que may a Cuba tinga de veni a parar... no per res... l' anar en barco... puig sabeu per altra part qu' es un terreno magnífich molt vividor y molt sá. La guerra toca a son terme; ara si qu' es veritat:

als que digan qu' aixó es faula no 'ls creguen ara ni may.»

10 Novembre 1896;

«Don Eduardo Sevillano, médico de Guanajay, certifico: que en la clinica de este hospital militar falleció ayer a las cuatro de la tarde, sin testar, a consecuencia de fiebre amarilla pertinaz, el soldado de Llerena Ramón Parareda. Edad, veinte años, Hojalatero de profesión. Natural de Roda (Vich, Barcelona.) Para que pueda constar en donde convenga, firmo la presente en Guanajay a veintitres de Septiembre. Visto bueno: Salazar.»

Escena que 's desarrolla muda y terrible al cap tart: una infelissa metxera vinda, mare d' un soldat, qu' ha deixat en sech la feyna avans d' acabá 'l jornal; dos amigas sostenintla cada una per un bras que la guían ó la portan poquet a poch carré avall, y una nit rúfola y negra qu' avansa a pas de gegant y exten son manto de sombras damunt del quadre final!

J. BAUCELS PRAT.

DE CAP D' ANY A SANT SILVESTRE

De aquest modo n' arribà.

Y diuhen que hi torna à anà!

cohibir aquell progrés tant necessari com la creixensa natural ho es als sers orgànichs. Unicament la República pot reintegrar à Espanya en l' exercici lliure y respectat de la seva soberania, sense corruptelas electorals que desnaturalisin la voluntat de la nació, y l' obliguin à viure baix un règimen de falsedat, de immoralitat, de injusticia y despilfarro.

Pero consti desd' ara que la República salvadora no ha de ser la de una sola fracció, ni la de un sol partit: no ha de ser la República dels federals, ni la dels orgànichs, ni la dels progressistas, ni la dels centralistas, ni la dels possibilistas; ha de ser la República dels espanyols; la República dels pobres qu' en moments de compromís donan generosos la sanch dels seus fills per defensar la integritat y l' honra de la patria, y la República dels rics, qu' en las mateixas circumstancias y al mateix objecte facilitan los seus caudals, entregantlos à un govern fins tenint la convicció de que aquest haurà de malversarlos; la República de tots los fills d' Espanya, sense distinció de classes; la República dels ciutadans capassos de qualsevol sacrifici; la República de tot aquest poble qu' està assombrant al mon ab los prodigis de la seva tenacitat, del seu patriotisme y fins de la seva inagotable paciència; la República, en fi, de un país que per las sevas virtuts s' ha alsat cent cotzes per damunt dels corrompts governs empenyats en tractarlo per: etuament com à un menor d' edat.

Lo país dirà com ha de organisarse aqueixa República y designarà las personas que consideri mes aptas pera regirla y mes dignas de la seva confiança.

L' obligació dels republicans no es altra que preparar per medi de la unitat de aspiracions y esforços l' adveniment de la República, y sometres per endavant à las futuras decisions del país, tenint per bona desde ara, l' expressió sincera y lliure de la voluntat nacional, fins avuy seqüestrada per las oligarquias políticas de la restauració.

Aixís crech que pensa 'l Sr. Salmerón: tals son à lo menos las con-equèncias que trayém del seu discurs de Girona. Aixís creyém que pensarán també tots los homes de alguna talla que fins ara han figurat en una ó altra de las distintas fraccions republicanas cridades ja à desaparèixer. ¡Que l' amor à la patria inspire totas las inteligèncias, caldeji tots los cors y uneixi totas las voluntats!....

P. K.

1896

Revista del any

Enterat de lo qu' es l' art de trampejà aquesta vida, l' any va neixre, y desseguida ens digué:—Noys, Deu vos guard. Aixó, per lo que reparo, es un verdaer bullit; pero jo vinch decidit costi 'l que costi à arreglarho Descanséu, deixeu-me fé, no 'm trenquéu las oracions y seguint mas instruccions ja veuréu que anirém bé.—

S' n' tintlo explicarse aixís: ¿qué haviam de dirli? «Arriba! Trennos del pantano, y viva, viva l' any noranta sis! Si en realisar fidelment lo teu programa ets prou destre, el dia de Sant Silvestre t' alsarém un monument.»

L' any novell se va assentar, prengué en sas mans el pandero, y zóm ho ha fet, l' embustero? Pues, comensin à escoltar.

Cuba, que à principis d' any duya ja un perdigó à l' ala, avuy se troba tan mala que si s' mort no será extrany. Cambis de medicació, consultas de curanderos, pegats y unguents dels més fieros... res, cada dia pitjó.

Aixó sí, de saragata de practicants y enfermes demanin, y à fi de mes el compte y paga qu' es gata.

Com si tot aquest neguit no 'ns fes ja fer frou tintinas, la rata de Filipinas de cop també 's posa al lit. —¡No es res!—van dir de moment: una simple granallada, que ab una bona suhada se 'n anirà fàcilment. Van posar la noya en cura, vam enviarli grans xeringas, vam donarli mil potingas, y... per ara encare dura. Ha passat un mes, dos, tres; la rata se 'ns ha agravat y l' metje al fi ha confessat que alló es un rich més que res.

Mentres tant ¿qué hem fet aquí? Baixà 'l cap, dir sempre amén,

armá à tot bitxo vivent y dar diners à desdíf. Entre empréstits, suscripcions y pagos de mil maneras, regirant las calaixeras y escurant tots els recones el govern, ab el bon zel que sempre ab aixó ha mostrat, tant y tant bé 'ns ha afeytat, que ¡ay! ja may més tindré pel.

Total: que l' noranta sis ens ha alb rdat de debó y que la seva gestió pot ben resumirse aixís: Ens deixa ballant de gana, perdut l' alé y sense fila, ab un malalt à Manila y un moribundo à l' Habana; ens posa lligats de mans à mercé de tot el mon, al un costat un Uorón al altre dos capellans; ens cubreix d' horrendas tacas, ens ompla 'l sarró de penas, y ens treu la sanch de las venas y els quartos de las butzacas. Y quan ja per res es bo y está cansa: de fer mal, dona l' últim salt mortal y ens diu:—¡Aquí queda aixó!

¡Any fatal, any de cisanya! Creu que als darrers esglahons te 'n dúas las malediccions de tota la gent d' Espanya. Y que al sapiguer qu' ets mort y que al sot vas à encongirte, en compte de compadirte, tothom exclamarà:—¡Fort!

C. GUMÀ.

L' EMBROLLO DE CUBA

Lo que diu en Cánovas (à los nou del demati):

—La qüestió cubana no pot arreglarse de cap més modo que ab las armas. Plantejat el problema en el camp de batalla, en el camp de batalla s' la de resoldre.

Lo que diu en Cánovas (à las tres de la tarde):

—Pero... ¿d' ahont ha sortit aixó de que 'l conflicte de Cuba s' ha solventar precisament per medi de la forsa? La intransigencia y la terquedat no conduheixen en lloch. ¿Per qué no s' ha de poguer arreglar alló acudint à la diplomacia, à las negociacions, à un discret terme mitj que deixi à tothom content?... Lo qu' es impossible, lo que à tota costa s' ha d' evitar, es que cap altra nació s' hi fiqui. Aixó sí que may, ¡may! ¡¡may!!!

Lo que diu en Cánovas (à las deu de la nit):

—Pues, la veritat, no estaria gens malament que 'ls Estats Units tinguessin la bondat de ficars'hi en una forma amistosa interposant la seva influencia en pro de la pau... Seria la millor solució, la més práctica... ¡tal vegada la única!...

Lo que diu en Sagasta:

—A mí sí que... ¡ahi me las den todas! ¿En Cánovas s' ha en redat? Ell se desenredará. Lo qu' es jo, 'l poder no l' accepto ni à tiros. ¡Com que alló de Cuba no ho arregla ni 'l sursum corda, si antes no dona à la isla unas reformas amplissimas!

Lo que diu en Romero Robledo:

—¡Anda, morena! Sembla ialment que 'l govern haja perdut l' oremus... ¡Donar las reformas à Cuba! ¡Reformas, en un país que no necessita sino una bona dosis de palo, empunyat per una má enérgica, que sápigam manejarlo ab salero!... Per haverlos de donar las reformas, tant se val que 'ls ho donguin tot, y així acabarem d' una vegada...

Lo que diu en Arseni:

—¡Veyám si al últim encare acabaré per tenir rahó jo!... Van riurlarme perque vaig dir que alló era de difícil compostura, y per ara ningú logra adobarho. Van vituperarme perque vaig assegurar que aquell problema era més polítich que militar, y sembla que la fé en las solucions militars ja 's comensa à perdre. Van obligarme à venir, baix pretest de que jo no hi entenh... y no falta ja qui creu que jo soch 'l únich que hi entenh y que al cap de vall no tindré més remey que tornarhi...

Lo que diu en Branger:

—Home previngut!... Per lo que pugui ser, preparém la esquadra y estiguém à punt de fer frente als Estats-Units, si 'ns venen à armar bronquina. Tinch ja amanits el Terror, el Furor, el Honor, el Pudor y el Similor... No son grans barcos, que diguém, pero tots junts y ben avinguts!... Además, com à caminar, son uns vaporets bastant acceptables. Corran dotze millas cada hù... Dotze per cinch, xeixanta. ¡Vés!... Entre tots, poden corre xeixanta millas per hora... Ja es corre ¿eh?...

Lo que diuhen los diaris pessimistas:

—Cuba 's posa cada dia pitjó; la guerra de Cuba está eternisante; els desembarchs dels filibusteros continúan ab més activitat que al principi; al departament Oriental no pot posarse 'l peu fora de las poblacions una mica importants; à Pinar del Río no n' hi ha un pam de net; la provincia de Matansas está arrasada; las Villas son un cementiri... ¿Qué fa 'l govern? ¿qué pensa? ¿quán se determina à pendre de debó una resolució definitiva?

Lo que diu la premsa optimista:

—Segueixen accentuantse 'ls rumors de que la pacificació de Cuba es ja una cosa molt próxima. En varios departamentos de l' isla, desseguida que l' autoritat militar ho permeti, 's comen-

sarà la safra. Se presentan numerosos insurrectes... Molts d'ells amagan las armas y se'n tornan a casa seva completament desenganyats. La columna de Jamalagúsima ha recerregut el camp en totes direccions y en lloch ha trobat un sol mambi. Decididament, això s'acaba.

LO QUE DIU EN MACRO (desde la tomba):
-¡Qué!... ¿Fa un mes que m'van escabexar, y encare está tot de la mateixa manera?...
-¡Per conseguir aquest resultat, no tenia jo cap necessitat de morir-me!...

FANTASTIC

1897

- El viuents noranta set!!
-ndicis tristos presenta,
-¡Gubres y pahorrosos,
-¡Abrat solo lo crit de guerra,
-¡Nit ab lo de venjansa,
-¡Nvadtis per la miseria
-¡Rista y frístega com sempre.
Cuba? -En conjunt de tragedias.
-¡Estats-Units? -Fentnos moia.
-¡Zosaltres ilensante queixas
-¡Irant solzament brabatas
-¡Vens fer que l'honor llubeixca.
-¡Oranta set! ¡Pobra Espanya!
-¡Orgull de passadas eras,
-¡Reflexo de las naciones,
-¡Forma y mirall de l'Europa,
-¡Semble, potent y fera:
-¡Vvuy tot está perdut...
-¡Somorta, sense defensa
-¡Etra, freda y humillada,
-¡Rist, molt trist l'any se presenta!

I. SOLER

LA SOLUCIÓ

Quantó vell es el que vaig a referirlos; pero ja venran com a pesar de la seva fatca, té encare avuy y tindrà sempre, mentres hi haja mansos, una aplicació de gran oportunitat.

Vels'hi aquí qu' en los temps del oscurantisme, (tant del oscurantisme, que ni en los carrers erema van fanals, permaneixent com una gola de llop desde que'l sol se ponía, fins que tornava a sortir), hi havia en no sé quina ciutat d'Espanya un barber molt llist y que se la passava molt bé, perquè a més de rapar barbas, posava sangoneras, donava sangria, canyava feridas y tornava a lloch els ossos deslletigats... Vaia, qu' era barber y cirurgià tot en una persona, y en un y altre concepte gosava fama merescuda.

D' ell no podia dirse lo que s' diu del home de molts ofeies, ja que si l' de barber li donava lo suficient per viure ab desahogo, l' de cirurgià li assegurava la formació paulatina de un capital que li haurian envejat mes de quatre dotzenas de senyors dels que vivian de las sevas rendas.

Pero tal com diu lo refrá «Quant mes té la mar, mes drama» l' ambició del home de la navaja y de la lanceta no tenia límits.

Y vels'hi aquí que un dia, després de ramiar llarga estona, va trobar un medi per enriqueirse encare mes, y va posarse en planta desseguida.

Convé saber que la casa que habitava feya cantonada y tenia porta a dos distints carrers. Ell, donchs, va convertir-la en una especie de gabià paradora, valentes de un arbitre molt enginyós.

Quan venia la nit, y la soletat, la fosca y l' silenci embellean l'any al carrer, el nostre home s' posava al aguay darrera la porta de la barberia casi enterament ajustada. Una petita escaleta li permetia sentir mes que veure lo que pel foch del carrer passava, y a la mes petita remor de passos ja s' preparava com lo gat de nas fi al sentir la proximitat de la rata.

Passava un transeunt y si ell coneixia qu' era un home de condició y valia la pena, sortia de la botiga com una sembra, arrancava darrera d' ell caminant de puntetas y en menes temps del que s' necessita per contarho li clavava una punyalada per l' espalla, y desapareixia instantaneamente.

Y quan l' infelís queya a terra demanant auxili, revolentse sobre la seva sancha: quan los vehins treyan llums per las finestras y alguns s' arriscavan fins a sortir al carrer, lo Sr. elpurgió s' presentava, tot afanyós, tot sollicit, s' ajupia, examinava al ferit y deya:

-Aquest home s' desangra... cnyteu, porteu-lo a casa desseguida y mirarem de salvarlo... Ansia, donchs, no perden temps y entremu'l.

Aixis ho feyan, y ell, lo criminal que li havia causat el dany a traició, feya fins los impossibles per assistirlo y curarlo, guanyantse l' admiració de tots los presents, que al veure'l traba llar ab tant desambria, no podian menos de reconeixer que com a cirurgià tenia una mà d' ángel.

Y si ara m' preguntan que n' treya de una semblant manobra, ls contestaré, que a més de la fama de home diliget y sollicit y de professor habilísim en l' art quirúrgich, presentava a la familia del ferit unas recetas que cantavan el erede. En aixó va anticiparse als cirurgians del sigle XIX quan tenien la fortuna de practicar una operació, acomodant los sens honoraris als recursos del pacient. Lo barber del quento crech que va ser l' inventor de aquest sistema que permet practicar des operacions en lloch de una: la que s' efectúa en los trayentes per exemple un tumor, y la que s' efectúa en la butxaca trayente un capital.

Y volen saber ara per quina rahó de oportunitat m' hi permetes examinar un quento tan vell y sapigut, sens dubte per la majoria dels meus lectors?

Benallament perquè l' barber-cirurgià anter de las enginyosas hassanyas que quedat relataadas, viu encare y té botiga oberta en lo carrer dels Estats Units de America.

Una botiga ab dos portes, com la del barber-cirurgià; per l' una surt la tralelel per l' altra hi entra l' fal's humanitarisme, y tant en l' una com en l' altra en realitat no hi domina mes que la febre del negoci.

Desde que dura la guerra cubana la pobra Espanya s' ven oblidada a divagar coma perduda per carrerons foscos y sembrats de paradas y perills. Lo govern espanyol es enemistat de la llum y de la claretat. No permet que s' engrugan los fanals, y la nació camina a l' aventura, topant y entrebancantse, omplintse de nyanyos, regalimant sanch y perdent a forsa de topadas y enyudadas totes las joyas que l' adornavan, tots los diners que portava a la butxaca.

Y a lo millor dels seus apuros, quan s' escau a passar per davant de la porta del barber, una mà traidera li atissa punyalada per l' espalla. ¿Que son mes que punyaladas terribles, las expedicions filibusteras que a tot hora surten de las portas de la barberia?

A casa del barber enc ara fanyan y ens fereixen... y a la casa del cirurgià ara tractan de auxiliarnos.

-Aquesta nació s' desangra... cnyría, portuem-la a casa desseguida y mirarem de salvarla... Ansia, donchs, no perden temps y entremu-la.

Aixis parla l' barber-cirurgià yankee... y l' govern espanyol

sembla que se l' escolta y qu' está disposat a complaure'l. Ja no s' tracta sino de fixar lo preu de la cura. No hi ha qu' espantarse per lo que l' demanin, que may será tant com lo qu' en sanch, vidas y diners importan las exigencias de la guerra.

Aixis donchs la cosa podrá arreglarse compromentse l' oncle Sam (aquest es el nom del barber) a tancar hermeticament la porta per abont han anat surtint fins ara las punyaladas traideras de las expedicions. Y a cambi de aquest obsequi, a cambi de suprimir l' crechet de un verdader delictu que l' govern espanyol no ha sabut reprimir ni castigar com era degut, los taters d' Espanya entregaran lo mercat de Cuba convertida en autònoma, a l' explotació exclusiva dels Estats Units.

Mes clar! Espanya obtindrà la desitjada pau, si s' avé bonament a mantenir la vaea, a fi de que l' oncle Sam pugua muniyria ab tota tranquilítat.

Ab aquesta solució queda tot arreglat y a punt de solfa. Tornaran los soldats qu' hem enviat a Cuba; no sé si pujaran los fondos públics... lo que el pujará de tal manera que hasta crech que s' arribará a perdre de vista, es l' honra y la dignitat de la nació espanyola.

Y será precis costi lo que costi declarar inmortal a n' en Cánovas y als seus companys de tiberi, porque en pago del seu sel, previstó, inteligencia y bona estrella, pugan gobernar a l' Espanya fins a la consumació dels sigles.

LA QÜESTIÓ D' ORIENT (per J. LLUÍS PELLICER.)

Las grans potencias cristianas d' Europa, sostenint lo statu quo.

M' olvidava de consignar un petit detall. Al barber del quento per últim se li descubriren las sevas malifetas y va morir penjat. En cambi al oncle Sam se li han descubert també, y se li permet que penjí a la pobra Espanya. Y encare hi ha espanyols que s' prestan a servir l' estira-sordetas.

P. DEL O.

¿No sé si la partida que va aixecarse a Novelda era ó no era republicana. Lo únich que m' consta es que va ser tractada per la guardia civil ab aquella mateixa benignitat ab que 's mossos de la esquadra tractavan als líberas a'avants de la Revolució de Setembre.

Tots los individuos de la partida van ser morts, menes dos que van sortirne gravement ferits. Per part de la guardia civil únichement va pendre mal una levita que va sortir foradada per una bala.

Aquest es el fet, y ab ettarlo crech, que per avuy, ja n' hi ha prou.

Ara diuen que las guerras ens están costant la friolera de tres milions diaris de pessetas; ó sigan 60 milions al mes ó com si diguessim 1.080 milions al cap de l' any.

Fins aquí sabem sola lo que s' gastaj ara, per lo que respecta a la manera de gastarho, no hi ha ningú que s' cuydi de donar comptes al país.

Tenim donchs, en lloch de dos, tres guerras; la de Cuba, la de Filipinas y la que s' va fent a la butxaca dels espanyols. Aquesta última es la més encarnissada.

De aquell empréstit nacional cubert ab tant brío einch ó sis setmanas entera, y que segons deyan havia de proporcionar recursos fins al mes de maig, ja no n' quedan mes que las escaerillas. Seguint aquest rumbo

diantre de poch temps ls 400 milions se'n hauran anat com fum.

Y ara diguin qu' es lo que resulta mes extraordinari: l' espectacle de un país que dona tot lo que li demanan ó l' espectacle de un govern que derrotxa tot lo que li donan.

Es molt just que l' mon que al fer l' empréstit vá admistrarnos, el veure la manya que s' ha donat lo govern a desferlo, acabi per compadeix'ns.

La campanya cubana continua ab activitat, sense que ls resultats corresponguin als desitjos del país, que voldria veure l' terme de la mateixa, ab la derrota completa dels insurrectes.

Pero aquests continuan fugint el cos, y a la presència de las columnas s' evaporan pera tornar a presentarse quan las foras leals desapareixen.

Es en veritat molt trist qu' Espanya haja enviat a Cuba mes de doscents mil homes a jugar a cuch.

Fins ara ls insurrectes amagan. Y quan se veuen perduts la capa del oncle Sam s' cuida de taparlos.

Y pensar que succeixen aquestas cosas per no haver fet lo que deviam desde bon principi!...

En lloch dels negres haviam de anar a buscar als rossos y a horas d' ara, bé ó malament, ja estariam llistos.

Als Estats Units ha sigut cremada al mitj del carrer de no recordo quina ciutat l' imatge del general Weyler.

Des elements odian de igual manera al actual gobernador general de Cuba: ls tocinaires baladrers, y ls últims amiehs que li quedan al ex-héroe de Segunto.

Fixinse en aquesta concomitancia, y després tréguin las consecuencias.

La República nort-americana suposan que té medís de arreglar la qüestió de Cuba.

Pero m' sembla a mi que no seria difícil que un' altra República s' encarregués de ferho ab mes ventajta.

¿Saben quina? La República espanyola.

No enteneh ni m' explico com de la mateixa manera que s' tracta de buscar la pau de Cuba, fent concessions als insurrectes, no s' ha de buscar la pau de Filipinas de una manera semblant.

Si s' ha de contentar als mambisosos otorgantlos l' autònoma (perquè no s' ha de contentar als tégalois, llurrales de la influencia dels frances).

Está reconegut que las ordres monásticas no han pogut prevenir ni evitar la insurrecció; está reconegut que, pel contrari, encare l' han exacerbada.

Aixis, donchs, ó s' tira de la corda per tots ó no s' tira per ningú.

Lo menos que pot exigirse a un govern, es una mica de lògica.

La regió d' Espanya que mes directament ha suferit los desastres de la guerra de Cuba, es Catalunya.

Y Catalunya será també la regió d' Espanya que sufrirá mes directament las consecuencias de la pau, si aquesta s' realisa mediant la intervenció del govern dels Estats Units, sellada ab un tractat de comerç, que entregará aquell mercat a l' explotació exclusiva del poble yankee.

Lo senista Cánovas podrá contestar a las queixas dels industrials catalans, ab un argument de aquest calibre:

«Preveyent que podia sobrevenir una crisis industrial, vaig enviar a morir a Cuba la flor y nata del poble treballador. De manera que si s' queixan es per viot. La crisis está en molta part conjurada per la desaparició de una gran cantitat de treballadors... y tot se deu a la meva genial previsió.»

L' Heraldó, periódich monárquich anuncia la vinguda imminent de la Revolució.

Pero no será, la qu' esclati, la Revolució de aquest, ni de aquell parüt, de tal ó de qual home: será la revolució anónima, pero irresistible de un poble en massa asedegat de justicia, anhels de justa reparació als agravis que se li han interit y als immensos perjudicis que se li han causat. Será la revolució del poble espanyol que demanará comptes als mals governs que l' han escauhit al abisme.

Aquesta es la tessitura de un periódich tan monárquich com l' Heraldó. Republicans: ¡meditèml!

Bellases del pressupost espanyol, qu' espigolo de un apreciable periódich de Madrid.

L' Estat destina al pressupost ordinari de la Guerra (l' extraordinari ja es una cansó distint) 141 milions de pessetas. Al personal de primera ensenyansa un milió no mes.

A l' aprofitament d' ayguas, a la construcció de canals, al encaussament de rius hi dedica una mica mes de 100,000 pessetas. Al sosteniment de las Escolas de Arts y Ofeis, 100,000 pessetas ab prou feynas. A sous de monjas organistas, 216,000.

A l'Escola de Capatassos de mines, 3,000 pessetas.
A la casa de Santa Teresa, 5,000.

A granjas agrícoles experimentals, 3,200 pessetas.
Al monastir de Montserrat, 17,500.

A bancs agrícoles, ó caixas de protecció als obrers
á ausilis á impeditos é inválids del treball, *ni un céntim*.
Al apóstol Santiago, 13,000; á ofrendas piadosas im-
previstas 25,000; á sagristans de convents, 100,000.

Y ara sense dir res, ni de la Casa Real, ni de las car-
gas de Justicia, ni de las Clases passivas, ni de un
sens fi de forats pels quals s'escapan els diners de la
nació com pel broch de una regadora, pot ferse el se-
güent resum:

Gastos útils: *un milió*.

Gastos no reproductius: *vuitcents milions*.

Y ara diguin si no es hora ja de que demaném á
aquella senyora de l'escombra que vingui á fer dis-
sapte.

Lo dels regidors de Madrid, lliures de tota responsa-
bilitat, en virtut de las ordres donadas pel Fiscal del
Suprém retirant l'acusació, forma 'l cas número hu.

Lo cas número dos—dels que se saben—ha recaygut
en un registrador de la propietat, encausat davant de
l'Audiencia de la Corunya, per abusos comesos en l'
exercici del seu càrrech, y al qual també en virtut de
una ordre emanada de la Fiscalia del Suprém se li ha
sobressahehit la causa.

Los comentarís sobran.

Pero també crech que sobran certas facultats concedi-
das al Ministeri públich, en virtut de las quals logra
eximirse de las malas contingencias de una causa, tot
aquell á qui ell concedeix la seva santa absolució.

CARTA DE FORA.—*Sitjes*.—En aquesta blanca vila hi ha
una espurna negra que s'belluga y s'agita d'una manera ex-
traordinaria. Ca-i bé fa mal als ulls Me refereixo al ensotanat
que per lo vist está passant una tungada de bills que 'l té fre-
nétich Desde 'l cubell reparteix á tort y á dret els esquixos
de la seva furia, tan aviat contra las senyoras que portan som-
breros y apenas contribuheixen ab dos tristos céntims á las
conferencias de Sant Vicens de Paul, com contra las noyas,
que ab tot y ser *hijas de Maria*, conservan las sevas aficions al
ball. Y s' dona 'l cas curiós de que cada vegada que las emprén
contra las *hijas de Maria* balladoras, els balls, particularment
els del *Prado suburens*, se venhen mes animats que may. Tant
es aixís que 'l director ha fet una dansa que té per títol: «¿Qui
balla Sr. rector ab tantas empentas?»—Me sembla, donchs,
que si 'l home negre no s' decideix á establir una tanda de
balls á la rectoria, té 'l plet completament perdut.

PEL BALANS DEL ANY PASSAT

Nota de las existencias
qu' en llibertats, drets, pistrinchs
benestar y demés *generos*
quedan al pobre país
al fini 'l any de desgracia
mil vuitcents noranta sis.

Llibertats: La de conciencia
s' ha perdut ja per complert,
y avuy *La Fulla* y 'ls frares
fentnos dar drets y diners
'ns fan anar en cos y ánima
vulgas no vulgas al cel.

Justicia: La pobra Themis
las balansas ha perdut,
te la espasa plena d' oscas
y va ab una vena als ulls
Com qu' está tan averiada
se li dona un valor nul.

Drets: Ja no n' hi ha existencias,
puig los que havian quedat
se 'ls reservan els que manan
per fé 'l que 'ls passa pel cap,
y entre quatre *Pantorrillas*
els tenen agabellats.

Honrades: L' havém buscada
pels reconcs y reconets
de ministeris, aduanas,
oficinas y demés
llochs ahont deuria havernhi
y no n' hem trobada gens.

Instrució: L' han dada als neos
y no s' pot aprofitar.

Sanch: La tenim estroncada.

Diners: No 'ns ne queda cap.

Virilitat: L' hem perduda.

Sentit comú: S' ha acabat.

Resúm. Estém tan als últims
de vergonya sanch y or,
llibertats, drets y justicia,
virilitat, fé, pulmons
y totas las demés cosas
que feyan gran nostre nom,
que si, sens tardar, lo poble
no dona un enérgich cop
que acabi ab tots aquests vagos
administradors bnyols,
haurém de declarar en quiebra.

LO QUE DIU EN WEYLER

Si s' ha d' acabá ab pastel me 'n torno á casa.

aquesta pobra nació,
y s' haurá acabat Espanya
al fini 'l sigle XIX.

JEPH DE JESPU.

FRARES

MOLT temps avans de que tinguessim la guerra á Fili-
pinas, jo ja m' havia fet mes d' una dotzena de ve-
gadas aquesta pregunta:
«¿Com es que la gent té als frares en tan dolenta
opinió, que dona 'l nom de *frare* á maluras ó á de-
fectes?»

Perqué no es cosa de quatre dias lo mal concepte dels frares
entre 'l poble, sinó de molt antiga fetxa, com veurá 'l lector
ab los exemples que vaig á donar.

De temps immemorial date aquella locució popular

«Prop de *frare* y prop de riu,
aucellet no hi fassas niu.»

Aquest consell que s' dona al *aucellet*, no deu esser massa sa-
tisfactori pels frares, porque quan méns suposa que son uns
busca-rahons.

Aném á ne'ls altres motius que 'm mouhen á fer aquella pre-
gunta, que sino espiques las rahons que tinc per ferla, po-
drían pèndrem per un baliga balaga, per un toca tabals, per un
sense solta, en una paraula, per un gat dels *frares*, y sentiria
quedar tan desconceptuat.

Escóltin.

Un pagés té un monjeterar que enamora: es una massa com-
pacta de verdor y ufana. Tot d' un plegat repara que las fallas
s' esgrogueheixen, que las monjeteras van esllanguintse y que
no treuhen tabellas. Busca la causa d' aquest sobtat decaiment
de las plantas, y troba que entremitj hi ha sortit lo *frare*, bro-
tada de generació espontánea que porta 'l baf de la mort y que
aniquila á totas las plantacions que té al seu voltant.

De modo, que s' dona 'l nom de *frare*, á una bravada de la
terra que constituheix una exterminadora malura.

Passém á un altre rengló, que pertany á un ordre social del
tot distint. Aixís veurém que 'l concepte antifraresch no es ex-
clusiu d' una determinada classe.

Surt una senyora de casa seva per anar á fer visitas. Va mu-
dada desde 'l sombrero fins á las botinas ab tots los *ets* y *uts* de
la moda, sense presentar per aixó cap exajeració d' aquellas que
s' fan notables. No obstant, repara pel carrer que molts se la

L' INSTINT POPULAR

Segons ab qui no hi ha més diplomacia que
aquesta.

guaytan d' un modo especial, fins alguns fan una rialleta al mi-
rarla y ella no pot atinar á que vé aquella particular atenció
de que es objecte. Passa per davant d' un aparador ab fondo de
miralls, s' hi atura dissimuladament per observar si dú cap en-
mascara ó alguna cosa mal posada, pero no s' nota res d' aixó
al demunt, y ab tot, los que passen continuan mirantse la y
somrient.

Arriba per fi á la primera visita; la fan entrá á un salonet d'
espera ahont hi ha un trémol á cada costat y gracias á aquesta
circunstancia s' adóna de que porta un *frare* al vestit. «¿Quin
ridícul!» esclama en veu baixa, y fins estant tota sola s' rubori-
sa de pensar en lo mal efecte que devia causar á tothom qui la
mirava, duhent aquell malehit *frare*.

Pel mateix estil, un enquadernador porta á un seu client un
tomo que li ha acabat d' enquadernar. Lo client obra 'l llibre.
—¿Qué es aixó? diu á l' enquadernador. ¿Qué m' ha esquinat
aquest full?—No senyor, respon l' industrial, dispensi; es un
frare que s' ha de duplegá y retallá lo que sobri. Deixi, que 'l
mateix fadri que ha tingut lo poch cuidado de deixar aquesta
falta en lo llibre, s' cuidarà d' arr gl'arho.

Per acabá.

Tothom sab que 'l número 13 es un número fatidich. Hi ha
persona que no comensa res en dia 13, perqué s' creu que tot lo
que comensaria li sortiria esgarrat; y que per tots los diners
del món no 'l farian diná en una taula en que fossen tretze, per
estar en la convicció que al cap de 'l any ni hi hauria un de
mort, donchs; prou que ho sáben! tretze, es dotzena de *frare*.

Ja ho veuhen. No sé de qué vé, pero vé de molt lluny la mala
opinió que dels frares tenim formada. Y en honor á la veritat
hem de dir que també vé de molt lluny que ells fan que 'l
opinió sigui justa.

PAU BONYEGAS.

PROFECÍAS PER L' ANY 1897

Pel Janer, dalt dels terrats,
hi correrán bastants gats.

El dia 6 la cavalla
trencará molta quintalla.

Pel Febrer (festa primera)
s' escaurá la Candelera.

El mateix mes al final,
tindrém aquí 'l Carnaval.

Si 'l *parnóstrich* no pert l' esma,
tot el Mars serà quaresma.

Per 'llá 'l diumenje de Rams
no faltarà vert als camps.

Corpus, segons datos nous,
aquest any caurá en dijous.

També es segur que Sant Pere,
de Sant Joan nirá al darrera.

Pel Juny hi ha la presunció
de que ja farà caló.

Pel Juliol, com altres anys,
els que valguin pendrán banys.

El dia de la Mercé
casi bé no s' farà ré.

Acabada la calor,
comensará la tardor.

Per Tots-Sants els fills d' Espanya
menjarém la gran castanya.

Al ser l' endemá, tots junts
visitarém els difunts.

El dia de Sant Andreu
dú abrich ja no 'ns sabrá greu.

Pel Desembre dia y nit,
somiarém ab Madrid.

Pero vindrá 'l vintitrés,
y á ningú tocará res.

Per Nadal hi haurá turrons
y 'l endemá indigestions.

Tornará Santa Coloma
y s' haurá acabat la broma.

L' any vell ens dirá que prou
y japa, comensarém any nou!

**

Durant lo noranta set
res hi haurá que vaji dret.

Lo de Cuba acabarà.
ó si nó... continuará.

Si en Cánovas se 'ns desgasta,
l' amo serà 'l vell Sagasta.

Si á n' aquet no li vé bé
algún altre ho deuré sé.

D' empréstitts á cada instant,
gracia á Deu no 'n faltarán.

El general del *Uorón*
quedarà calvo del front.

Don Emilio anirá fent
lo mateix que fa actualment.

En Romero, 'l d' Antequera,
mourá alguna polsaguera.

Las fraccions republicanas
s' unirán... per tres senmanas

Els carlistas de la terra
parlarán molt del seu R.

La patuleya integrista
cada mes passarà llista.

El blanch, per armar brometa,
fará bitllets á pesseta.

**

El pa se 'ns apujará
y 'l vi 'l correrá á imitá.

El que tingui un duró iay mare!
semblará una bestia rara.

Y al que s' trobi que 'n té dos
l' agafarán per facció.

Aquest feix de profecías,
lector, no son tonterias.

Totas ellas son apresas
de personas molt entesas.

**

Quan l'any estigui acabat,
diràs:—¡Y es cert! ¡Ay carat!...

C. Gumá.

¿PLEBISCITO?

Es broma?
¿Va de serio?
Si es broma, puede pasar...
Pero si la cosa resultés certa,
y efectivamente el govern reco-
regués a un plebiscito per sa-
piguer lo que 'l país pensa referent a la
xarada cubana, seria qüestió de confesar
que Espanya es el país mes célebre y més
divertit del món.

¡Quina gracia!... Després que ab els
seus desaccerts ha colocat a l'isla de Cuba
a dos travessos de dit del abisme, venirnos
a preguntar de cop y volta:

—¿Qué te 'n sembla d' alló? ¿Qué farás
ara tú? Parla sense compliments, qu' est-
ich disposat a probar lo que tú diguis.

Torno a repetir que l'ocurrencia té un
aspecte tan prodigiosament bufó, que se
m fa molt dur de creure que sigui veritat.

¡Si ho fos!... Si ho fos ja 's podria pre-
parar el govern a aguantar la més abigar-
rada pluja de respostas qu' en aquesta es-
fera pot donarse.

Ell prou preguntaria:

—¿Qué farías tú a Cuba?

De contestacions categóricas apenas ne
rebría cap.

—¿A mi m' ho demanas?—li respondria
algú:—Aixó es cosa teva. Nosaltres pa-
guém al govern perque 's cuydi d' admi-
nistrar segons el seu criteri, y no perque
'ns vingui a marejar ab consultas incon-
gruents.

—La pregunta que m fas ara—contes-
taria algú altre,—devias havérmela feta
al principi de la guerra y no avuy. Ara
que las botinas no tenen goma, ni talons,
ni forro ni res, ¿ara m preguntas cóm s hi
podrían posar unas mitjas solas?

Las personas que tenea a Cuba algú que
'ls interessa, no cal dir que respondrian
totas si fa ó no fa de la mateixa manera:

—Lo que jo faria, seria enviar desse-
guida 'l noy cap aquí.

—Lo que convé avans que tot, es dir
als soldats que tornin.

—A mi que m' envihin el meu xicot, y
que ho arreglin com vulguin.—

Y per aquest istil, vájinne demanant de
respostas de mares, germans, promesas y
demés personalitats del mateix color po-
lítico.

Per altra part, en cas de que 'l plebiscito
arribés a realisar-se, 's presentaria una
qüestió previa.

Al preguntarnos qu' es lo que s' ha de fer per arreglar el ga-
limatias de Cuba ¿tindria el govern el propósit de fer lo que
nosaltres li diguessim? ¿S' avindria, sense replicar, a obehir 'l
indicació que del plebiscito 'n resultés?

Perque ¡quí sab, Mare de Déu! Podria succehir que la mayo-
ria dels butlletins de votació portessin aquesta resposta:

—¿Qué s' ha de fer a Cuba? Enviarhi uns quants vapors car-
regats ab tots els fulanos que durant una pila d' anys han es-
tat explotant l'isla, posantla, ab la seva conducta, en la situa-
ció en que 's troba actualment. ¿Ells han fet el mal? Que 'l pa-
guin. ¿Ells han alborotat el galliner? Que tornin a posar en
pau las gallinas.—

¿Qué faria el govern en aquest cas?

¿Respectaria la voluntat nacional y enviaria realment a l'
Habana a tot' aquesta faramalla que ara fa quatre días no tenia
un ral y avuy se passeja ab las butxacas plenas de pesos?

Verdaderament, volguer fer entrar un problema d' aquest
calibre en els estrets motllos d' una votació, equiparant la pa-
cificació de Cuba a una senzilla elecció de regidors, es una co-
sa tan extranya que com més s' hi pensa menos s' enten.

¿Per qué 'ns la fa aquesta pregunta 'l govern? ¿Es per mera
curiositat? ¿Es per sapiguer la nostra opinió y ferne després el
mateix cas que si li diguessin Llucia?

Aquí ahont l' encasillament es l' obligat prelude de tota ope-
ració electoral ¡quina fé pot tenir ningú en nna resolució que
'ls vots han de determinarla?

Si lo del plebiscito no es una guassa madrilenya y 'l pensa-
ment se porta endavant, ja 'm sembla qu' estich veient orga-
nizar altra vegada aquellas famosas rodas d' electors y falsifi-
car las actas d' escrutini, ni mes ni menos que si 's tractés de
enquibir set ó vuyt recomenats del cacich en una corporació
municipal.

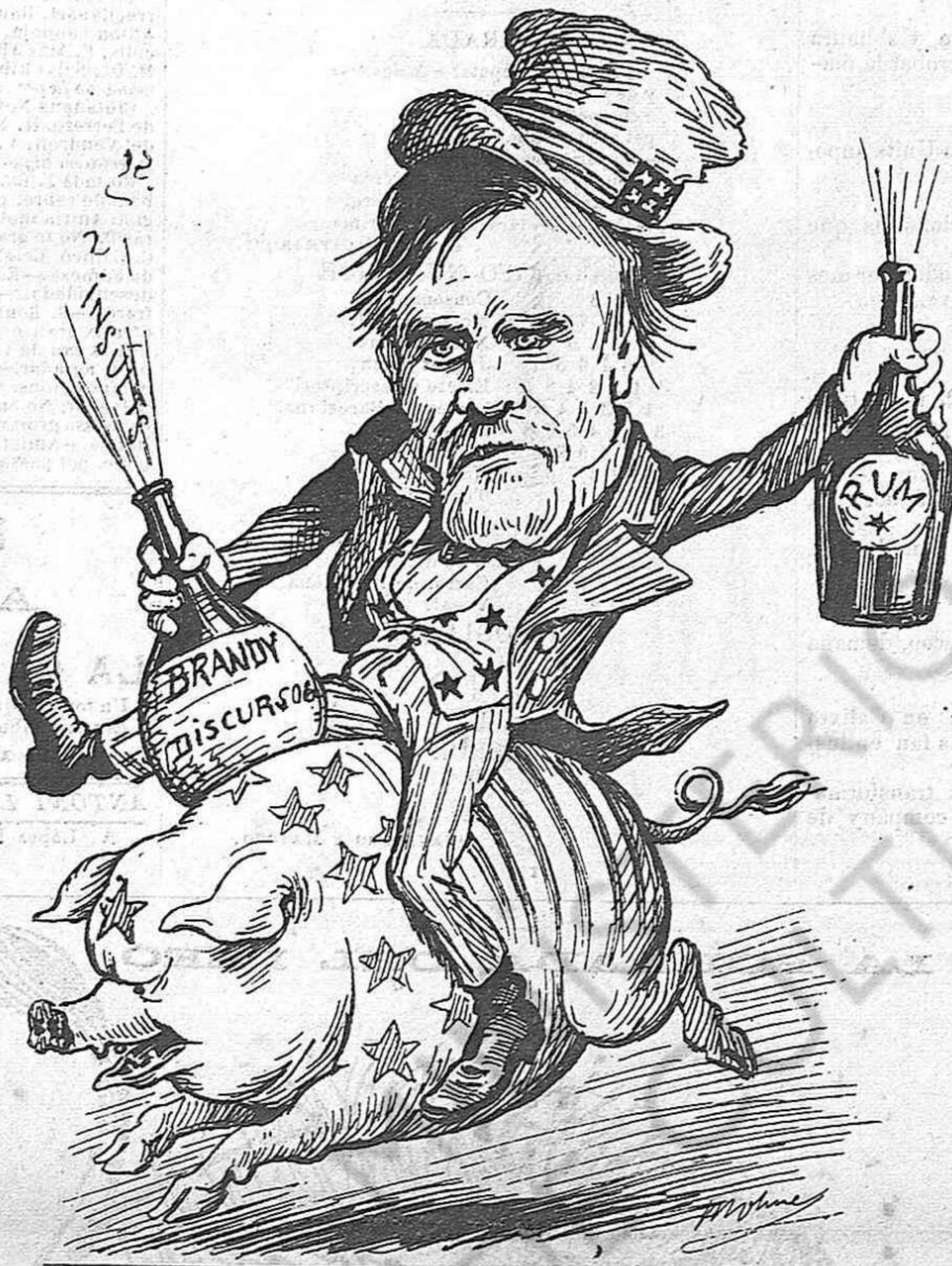
Y es tant lo que n' estich convenent, que per si vé 'l cas, y a
fi de no donar a la cosa mes importancia de la que té, penso
péndrem el plebiscito en broma y contestar a la pregunta: «¿Qué
creu que s' ha de fer a Cuba?» d' aquesta manera:

Crech que 'l fanch que hi ha per llá
s' ha de treure ab bonas palas,
y crech que s' hi han de tallá
mes unglas que no pas alas.

Y qui sigui confrare... que prengui unas estisoras.

F.

CELEBRANT LA SOLUCIÓ

Insultant y movent gesca,
al últim, algo se pesca.

Aquesta ha sigut sempre la preo-
cupació exclussiva del ministre de
Ultramar, quals miras tenen la matei-
xa talla que la seva estatura.

Ja se sab: home petit carregat de...
credenciales.

Alemania transforma la seva arti-
lleria adoptant canons de tiro rápit.

Fransa, per lo que puga ser, se
disposa a fer no ja dos quartos sino
uns quants cents milions de franchs
de lo mateix.

Y l' Italia, a pesar de la gran mi-
seria que la consúm, no sab estarse
de tenir també canons de tiro rápit.

Totas las potencias se preparan per
una guerra que no acaba d' estallar,
a causa precisament dels extraordi-
naris preparatius que adoptan. Com
mes poderosos son los medis de que
disposan, mes se miran a abrahonar-
se las unas contra de las otras.

L' import dels canons de tiro rá-
pit se calcula que no baixará de 1,000
milions de franchs, ab lo qual lo nou
sistema queda totalment acreditat,
perque lo cert es que no poden gas-
tarse tants quartos ab mes rapidés.

Ja hi ha qui voldria que l' ex-héroe
de Sagunto tornés a Cuba a arreglar
aquell tinglado de l' única manera
qu' ell sab ferho.

En Weyler ha trencat els ous y ha
masegat la pasta.

¿Qui s' ha de cuydar ara de donar
forma al pastel? Ell qu' encare té 'l
mollo del Zanjon.

Pero ¿y qui se 'l menjará?
Lo qu' es el país no 'l passa.

La conducta del govern ab l' apli-
cació a Puerto-Rico de las reformas
votadas per las Corts, fins resulta ex-
travagant.

Puerto-Rico no s' ha sublevat, se
manté fidel a la patria espanyola, y
la lley de reformas que no s' ha plan-
tejat a Cuba a causa de la guerra,
no s' ha plantejat a Puerto-Rico a
causa de la pau.

Ara diuhén que 'n Cánovas al úl-
tim ha pres un determini.

Puerto-Rico tindrà las reformas el día que las tropas
de Cuba alcansin una victoria senyalada.

¿Han vist conseqüencia mes estrafalaria?
Lo mateix efecte 'm produhiria 'l pare de familia que
digués a un seu fill, nen de pocs anys:

—Mira, petit: el día que 'l teu germá gran se deixi
donar una bona pallissa, a tú pel treball et regalaré un
babó.

¿No es veritat que al pare que parlés aixís tothom el
pendria per ximple?

Per boca de 'n Cleveland els Estats Units se prestan
a arreglar la qüestió de Cuba.

El porch ens allarga la pota.
Y en Cánovas s' hi agafa desseguida.
¿Es molt bó 'l peu de porch ab naps!

Quan lleigeixo 'ls extrems de alegría a que s' han en-
tregat alguns que han tret premis grossos de la rifa de
Nadal, me venen uns pensaments... que... en fi, ja veu-
rán quins pensaments me venen.

A Almería, un forner, al rebre la noticia de que ja
era rich va posarse com boig, y vinga tirar llonguets y
pans sobre totas las personas que passavan per davant
de la seva botiga.

La mateixa conducta va seguir un sabater de Morón,
sols que aquest en lloch de pans tirava botinas y saba-
tas. Per cert que ab un xich mes descalabra a un tran-
seunt.

Y ara ha arribat l' hora de dirlos lo pensament que
m vé.

Crech que 'ls espanyols hauriam de fer de manera
que qui tragués la grossa siguessin los ministres con-
servadors.

A veure, si en un rapte de alegría, tiravan las carte-
ras al carrer!

L' americá Edissón pretén tornar la vista als cegos
per medi de l' aplicació dels raigs X.

Per si algú duptés de la certesa de tan important
descubrimient, lo célebre inventor té a la seva má un
medi de convéncer a tot lo mon.

ALGÚ periódich suposa que si
'ls Estats Units se propassan
ab nosaltres, Alemania está
disposada a pro'egirnos.

¿De franch ó ab un tractat
de comers per recompensa?

Perque hem de parlar ab to-
ta franquesa, no sigui cas que
després de perdre 'ls bous vul-
guin fernes perdre las esque-
llas.

Ab tocino dels Estats Units y ab cols alemanas pot
ferse un bon chucrut; pero es el cas que als espanyols
el chucrut es un plat que no 'ns agrada.

Los cap-padres carlins que van anar a veure al rey d'
oros, han tornat de Venecia entusiasmadíssims.

Diuhén que 'l negoci 'ls marxa molt bó, y sigan las
que 's vulgan las contingencias de la política espanyo-
la, asseguran que tenen solució per tot.

¿Per tot enterament? ¿Fins per resoldre 'l problema
de la fugida de l' Elvireta?

Ja 'ls ho pintarà de franch en Folchi... ey, si li de-
manan ab modos.

S' ha parlat ab molt interés de una conferencia cele-
brada entre en Cánovas y en Castellanos, ministre de
Ultramar.

Encare qu' es bastant difícil saber a punt fixo de que
tractarian, fácilment pot presumirse.

En Castellanos diria:

—D. Anton, despéjim una incógnita: avuy per de-
má que 's dongui l' autonomia a Cuba ¿cóm quedan els
meus parents? ¿Qui s' encarregará de mantenirlos?

Comensi per aplicar los raigs X á n' en Sherman, á n' en Morgan, á n' en Cullom y á tota la requa de senadors que no 'ns poden veure.

Si logra iluminarlos, no hi haurá dupte, y s' haurá de proclamar que 'l famós Edissón haurá trobat la manera de tornar la vista als cegos.

Entre 'l govern espanyol y 'l dels Estats Units suposan que hi na negociacions pendents. Dispensin si no ho acabo de creure.

Per la part d' Espanya serán negociacions las que s' haurán entaulat.

Pero per la part dels Estats Units, no poden ser mes que *negocis*. Y *negocis* segurs. Peix al cove.

L' escena á Vilajuiga (Ampurdá).

L' arcalde s' oposava á que dos societats recreativas constituídas legalment, ballessin... tot perque ell es empresari y amo de un saló de ball.

¿Y saben qué ha succehit? Que 'l governador de Girona, cansat ja de amonestar á aquest arcalde borrego, al últim li ha posat una multa de 50 duros.

Y ara tenen al arcalde de Vilajuiga que ja no balla... ¡brinca!...

La gent de color, en substitució de 'n Maceo, demana un cabecilla negre.

Aixó ray!

Agafan á n' en Máximo Gómez ó á n' en Calixto García, 'ls portan á ca 'l llimpia-botas y 'ls fan enllustrar la cara.

Y hasta 'l que sigui objecte de aquesta transformació, podrá alabarse de portar dol pel seu company de pinyas y castanyas.

ENDEVINALLAS

XARADA

¿Hont va, Pepeta?—A dos tres, y de primera-segona á comprá una tot bufona pel meu estimat promés.
—Esperis una dos-prima.
¿Donchs que 's primera-tercera molt aviat?—Sí; per Sant Pere.
—Celebro.—Gracias.—S' estima.

ESCOLA VILAFRANQUÍ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

3	Consonant.
4 7	Nota musical.
1 8 5	Nom d' home.
6 7 6 8	Jtguet lírich.
1 3 2 4 8	Efecte de escriptori.
1 8 3 5 4 8	Carrer de Barcelona.
3 3 7 4 5 6 8	Fruyta.
1 2 3 4 5 6 7 8	Enfermedat.
1 8 2 3 7 6 5	Nom d' home.
4 8 6 7 3 8	Territori espanyol.
4 5 3 3 8	Poble catalá.
4 5 6 8	Animal femení.
1 7 8	Nom d' home.
1 7	Carrer de Barcelona.
2	Vocal.

GEROGLIFICH

tfa | ×
avi |

LI

MERCÉ

R

II

OVABERRO Y MATOPO.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans Crach, M. P., Joan Roca, Alfonso Maseras, D. Ferrer, Canari, Ramell de Ortigas, Pere Carreras, Ray de Gorch, Anton Canonja, Joseph Rumami, J. Aubert M., Amich dels Aucells, F. Mas Abril, J. Masalles, Tap de Suro, P. Rigau, F. Boy, M. D., Salvi Ribas, y Un Ramblista:—Lo qu' envian aquesta semana no fá per casa.

Ciudadans Noy de Tarrassa, Arengadé de la Cort, Fill de Joan de Ferrero, H. Maricel, A. B. y S., Joanito Canellas, Antonet del Vendrell, V. Tarrida, B. Morera Elias, y Gil Barebatxer:—Insertaré alguna cosa de lo que 'ns envian.

Ciudadá J. Carcassó: Procuraré publicar tant lo que acabem de rebre, com lo que tenim en cartera.—Anton del Singlot: Aniria molt bé, si no hi hagués algún petit ripi.—F. Carreras P.: No té gran novetat; pero está ben versificada.—Lluís C. Callicó: Celebrém la seva resurrecció: la composició queda admesa.—E. Ametller: La poesia es jocosa; pero resulta tan desenfadada.—M. Clauselles (Manila): Dongui expressions als freres.—S. Bonavia: la seva composició es incorrecte y no ofereix gran novetat.—Aguileta: Y 'l quiento que vosté versifica 's cau de vell y sapigut.—Peret Extraordinari: No 'ns acaba d' agradar.—Amadeo Doria: va bé.—F. Llenas: Rebudas las composicions: van be.—Idem la de vosté: mil gracias.—Ll. G. Salvador: No 'ns decidim á publicarla: 'l final especialment es massa groixut.—J. Alamaliv: Tindrém present lo que 'ns indica.—Amlet: Es fluix.—J. Robert P.: Lo dibuix no pot insertarse, pot passarlo á reculli.

!!!1897!!!

ALMANACH

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

Un tomo enquadernat ab una cuberta á varias tintas. Escrit y dibuixat per plomas de punta.

!!! 2 rals per tot arreu !!!

ANTONI LOPEZ, editor.—Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor.—Asalto, 63.—Barcelona.

LA BORDADA DEL LLEÓ

Aixís es com tindria de havé' acabat.